

Bolševici velmi rychle pochopili, že jejich hlavním odpurcem bude společnost a její zákony. A tu sehrál čle-
žitou roli t. zv. morální kodex budovatele komunismu. Jeho hlavní postulát zněl "Co překáží - ubít". Překážela společnost, tedy se stala první obětí budování komunismu. Ti občané jež se tomu postavili v dobách nejkřutějších i u nás nejsou do-
posud uznáni jako odboj. VV.

KNIHOVNA
NÁRODNÍHO MUZEA
V PRAZE

Na tomto místě si dovoluji vzdát dík knihovně Národního muzea, oddělení časopisů za pohotovostní rozmnožení některých starých ročníků "Res publica" pro knihovnu samizdatů "Libri prohibiti", což u některého ročníku platí i naopak. V.H.

V dnešní době, která tak málo splňuje očekávání se kterými jsme spojovali změny po 17.11. /za které jsme bojovali/, je potřeba se sejít, společně se poradit a zaujmout stanovisko k tomu, co se kolem nás a i naším jménem děje. HOS-Kostlán, Cibulka.

u v n i t ě ě í s l a :

1. Břetislav R o h l í č e k: Americká anabáze.
  2. Jan S c h o v a n e c: R A K O V I N A. LDS.
  3. Cesta k porozumění - krize čl. federace v pohledu
  4. V l a d o G R Á F: A n t i s e m i t i s m u s.
  5. Žádná smrt není /ROŠ CHODEŠ - Věstník žid.náb.obcí/.
- Připravujeme: Další a další fejetony z pera Břetislava Rohlíčka - občana USA, ale hlavně čl. vlastence.

Předpokl.cena: 1,- Kčs MIČ 47263 Náklad: 50 výtisků

v y c h á z e l o 1973 - 1975
o b n o v e n o 1987 ročník 8 č. 10

Vydává: Vladimír Hajný Red. Josef Volařík
ČSA 34, 787 01 Šumperk rada: Julius A. Varga

Uzávěrka: 13.10.1991

Nikdo si nemůže stěžovat, že ve hrách OF chybí inspirace. Je snaha virtuózně odlišovat to co je považováno za důležité a celé hry účelově přizpůsobit. To platí zvláště, když OF hraje svá představení v zahraničí, o zahraničí a se zahraničím. A což teprve, když se jedná o Spojené státy. Největší velmoc si přece zaslouží tu největší pozornost. Po všech stránkách!

Zdálo se, že poslední hra s USA, tentokrát ve Washingtonu, vyjde jako z partesu. Udělaly se všechny přípravy a už z ohlasu na dřívější představení se bylo možno těšit na něco velkolepého. Sjednali se schůzky s ministrem zahraničí, viceprezidentem, ba i s prezidentem Spojených států. Mělo se hovořit s důležitými členy obou komor parlamentu a vedoucími hospodářskými představiteli.

Již dříve přijel do hlavního města Spojených států ministr hospodářství, aby jednal s představiteli MMF a Světové banky. V samotném týdnu předtím než mělo začít to hlavní, naše oficiální sdělovací prostředky významně přinesly zprávu, že presidenti obou zemí spolu dokonce hovořili po telefonu. A pak provázen velkými fanfárami z "domu" /Československa/ se na scéně /ve Washingtonu/ objevil sám ministr zahraničí.

Ale co čert nechtěl? Prý zrovna v první den ráno, za ministrovou čtyřdenní návštěvy, přinesly jedny ze dvojích novin hlavního amerického města komentář o Československu. Pro ministra již název zněl jistě zajímavě; nějak jako: "Svoboda v rudém krajkoví".

A což teprve ten obsah! To už nebylo vůbec v rukavičkách! Prý, řečnické otázky, jako např.: "Proč nebyli vyděrači a řezníci z československé StB postaveni před soud? Jak to, že se tolik bývalých komunistů stává "novými kapitalisty" s takovým zásluskem na naše /americké/ investice, technologii a training?" "Když byli němečtí nacisté vyhnáni z Francie, kolaboranti byli pochytáni a souzeni. Západní Německo bylo po válce očištěno od nacistů. Proč nedošlo k očištění východní a střední Evropy od stalinistů?"

Anebo. "Dohoda o převratu: My, komunisté, jsme pro masové demonstrace a pečlivě uklidíme staré bolševiky. Za to, když vy pak přijдете k moci tak nebudou žádné čistky, žádná potrestání tajných ani těch z nomenklatury. Vy budete honorace a budete vládnout, a naši lidé zůstanou kde jsou."

Takovéhle úchylky od scénáře OF v oficiálním tisku! To je něco v Československu absolutně neslýchaného! A nadtož, aby něco takového někdo očekával v Americe! To teda dostalo OF v Americe nakládačku! Takoví zkušení divadelníci, režiséři, scénáristi, herci i subrety! Všechno OF úroveň! Každý do toho dal všechno! OF už odehrálo stovky her na různých jevištích světa a všude to vypadalo, že je berou vážně! Anebo, že by zkoušelo teď, když se loď potápí, v USA nějaký nový, osobitý styl, který teď byl jen zdokonalen a upřesněn každodenními zkušenostmi z domova?

Budou to asi svádět na komunistickou sabotáž. V souladu se svým vlastním přístupem a zvláštní logikou. Napřed si sami zavedou komunistickou demokracii rozuměj "demokracii pro komunisty" s tím, že je nechají tam kde byli a pak se ještě odvažují stěžovat, že jim to sabotují. Se sedmdesáti procenty komunistů na ministerstvech se nenechá hovořit o ničem jiném než o spolupráci mezi OF a KSČ a každý to ví.

O něčem takovém s Američany ovšem nehovoří v mylné představě, že k nim mohou přistupovat jako k československému obyvatelstvu. Neuvědomují si však, že v Americe nebudou do nekonečna poslouchat ty jejich nesmysly o tom jaká byla v Československu revoluce, nebo, že je teď svoboda, demokracie nebo ekonomická reforma. Nikoho nezajímá co to znamená podle vlády OF. Tyto pojmy mají universální význam. Nutno zdůraznit, že americký tisk nešetřil ani československého presidenta. Jak Američané tak Čechoslováci touží po svobodě, demokracii, mají respekt před spravedlností a chtějí být morální. Vláda OF o těchto tužbách a rysech jen mluví, ale dělá pro ně jen málo, nebo je dokonce v denní praxi pošlapává a zatracuje. Naivně předpokládá, že se o tom v zahraničí neví.

Omyl! Jestli o tom OF a dnešní československá vláda nevěděly, tak jim to bylo osvětleno komentářem ve washingtonských novinách. Co? - Že se to na ně sype ze všech stran. A jestli si z toho chtějí vzít poučení tak už je nejvyšší čas. - I když se zdá, že už nemohou získat podporu nikde, takže jejich dny jsou sečteny. Po tom všem, ale podle ČTK byla ministřova návštěva pro účely našeho posluchače a čtenáře označena za úspěch.

Rakovina

Jan Schovanec

Jeden známý z Prahy vždy prohlašoval, že rakovina je zákeřná a nebezpečná nemoc. Když se rozlézá, tak vlastně nebolí. Pak se najednou ohlásí a to už je většinou pozdě. Nejhorší však prý je „rudá rakovina“, neboť ta rozežírá hlavně mozek, má ji skoro každý a tím pádem je všude. Když dodáme, že primární nádor byl lokalizován v komunistické straně, zůstává otázka metastás. Ty po více než čtyřiceti letech určitě přišly a přijdou ke slovu. Dnes se i ten primární nádor z velké části roztrousil. Z mnoha komunistů se stali lidi bez strany a nebo se přihlásili k OF. Jakoby zmizeli a tak jen v tom mozku asi sedí nádor dále. Pracuje dál se zhoubnou látkovou přeměnou, která spolu s metastásami zase ohrožuje okolí.

V Praze je možno jeho působení cítit na každém kroku. V Metroprojektu vládne ředitel Ing. Michalec, který se obklopil svými komunistickými nohsledy.

Když několik mladých schopných lidí se postavilo proti těmto způsobům a vypracovali možnosti reorganizace podniku, postavil se ředitel s vedením proti nim. Mluvil jsem s jedním z nich. Začal si právě hledat nové místo. Byl tím vším znechucen a rozčarován. „Co máme dělat?“ zněla jeho otázka. Přikláněl jsem se k alternativě rozpuštění podniku a vytvoření malých projekčních kanceláří. V těch by se komunističtí bosové hůře prosazovali a udrželi.

Také v Centrotexu sedí stará elita a ta, když má splněno, tak nepracuje. Jen tam, kde se objevili mladí lidé, se něco hýbe, protože ti jsou ochotni v zájmu věci pracovat i o sobotách a nedělích.

V Československé televizi je situace velice špatná, protože nejsou finanční prostředky na novou produkci a staré filmy nikdo nechce. To se nejvíce projevílo v oblasti dětských filmů, které byly výhodným vývozním artiklem. Nový ředitel Kantůrek pracuje ve starých osvědčených tradicích a tak se do bývalé Zelenkovy residence v Blažkově zase sjíždějí jen dobří známí. Kdo to je, to si můžeme lehce představit.

Na Českém ministerstvu zdravotnictví jsem byl mile překvapen další výjimkou. V oblasti lázeňství hájí zájmy naší ekonomiky proti zahraničním podnikatelům ing. Holubcová. Člověk je v této době velice překvapen, když potká někoho, jemuž leží na srdci více všeobecný prospěch, než plná kapsa. Také se však dozvídám dosti otřesnou věc, že komunisti prodali zahraničním zájemcům pozemky ve středě Karlových Varů za pouhých 27.000 korun jeden.

Redakce a administrace:
Scharfrelterplatz 12, 8000 München 90.
Telefon: 089/690 36 88

V ÚBOKu po zvolení nového vedení přešlapují a čekají. V podniku sedí řada lidí, kteří nic neprodukuje a jsou úplně zbyteční. Starý systém přístupu k věci je cítit na každém kroku.

I ředitel Stavokonstrucí Šrajbr je poznamenaný rudou érou.

V Armabetonu je situace trošičku jiná. Ředitelem se stal ing. Srp, komunist z r. 1968.

V Metrostavu je celý vršek, v čele s ing. Hessem, komunistický. Dá se předpokládat, že se zde nalézá i řada členů StB, neboť podnik byl pod stálým dohledem ministerstva vnitra. Také jsem se dozvěděl, že jedna třetina nákladů na výstavbu metra padla na protiatomovou obranu.

V Ústavu vzdělávání pracovníků ve stavebnictví sedí ve vedení paní, dříve velká soudružka, Neumajerová. Jak snadný byl její přechod z vedení celozávodního výboru KSČ do nové vedoucí pozice? Stačilo k tomu jen vrácení legitimacy KSČ. Co takhle vrátit legitimitaci před třemi roky? Ale proč se vzrušovat? Vždyť i ten ministerský předseda, Marian Čalfa, elegantně přešel z předsednictví v ZV KSČ na předsednictvu vlády do další předsednické funkce. Příklady táhnou a jen se neptejme, kdo mu přítom pomáhal.

Situace v republice je nepřehledná a místy nabývá výrazu grotesky. K čemu všemu může dojít, ukázaly lustrace v parlamentu, kdy bývalý komunist Ruml byl po přečtení zprávy komise vášnivě kritizován komunistou z pléna za nedodržování zákonnosti a lidských práv. S podivem jsem pozoroval, že nikdo neměl odvahu ho okřiknout.

Lidé se bojí. Sám jsem byl upozorňován, abych se do věci moc nepletl. Prý by se mi mohlo něco přihodit. Většina novin, jako třeba Lidové a nebo Svobodné slovo, píše ve stylu doby komunistické diktatury. Samocensura, strach a bývalá příslušnost ke straně či NF omezují kritiku a aktivitu. Různí podvodníci se snaží využít doby a tak se množí podvody všeho druhu, počínaje novinovými inseráty a konče peněžními machinacemi. Při vstupu do zadní místnosti v Koruně na mě dýchlo exotické prostředí tmavých tvář. Jako by tam měli sjezd občanů cikánského původu s jinými zasnědlými. Jednomu na otázku „change“ jsem odpověděl „fünfundzwanzig“ a pozoroval, jak se z překvapení na nic jiného už nezmoohl.

Jak si člověk oddechne, když narazí na výjimku. Na Magistrátním úřadu hl. města Prahy se stal ředitelem ing. Linhart, jenž se po delším pobytu v cizině vrátil do Prahy a vystřídal dalšího neustraníka, ing. Haška, který odešel k Dopravním podnikům. Snad jeho zahraniční zkušenosti přispějí v tomto úřadu k lepšímu. Zde jsem náhodou uviděl projekt k výstavbě Evropského centra v blízkosti Veletržního paláce. Můj údiv vzrostl, když mi bylo řečeno, že této výstavbě padne za obětí řada tamních domů a tedy i fasád. Nevím, co tomu říká památkový úřad, ale když si pomyslím, že tady v Karlsruhe jsou chráněny některé fasády z padesátých let, tak je mi smutno.

V budově Ministerstva průmyslu se nachází i sekce pro stavebnictví. Zde se moc nezměnilo a tak na člověka hledí známé tváře z bývalého Ministerstva stavebnictví. Stará parta zůstala, jen se pouze zamíchaly funkce. Jedno je však cítit. Chovají se teď slušněji. Zda to ale stavebnictví pomůže, to nevím.

Při návštěvě Ústavu stavebních informací narážím na produkt doby. Ředitel ing. Cigler, který se dříve na GR SLP marně ucházel o členství v komunistické straně, využil doby a po sametové revoluci si připíchl plaketku OF. S tou začal hledat lepší korýtko. Tento neschopný typ, což už dříve poznala i strana, se přihlásil do konkursu na místo ředitele ÚSI. Konkurs vyhrál, neboť jako jediný byl neustraník. Jak jsem se právě dozvěděl tak už dořediteloval. Velice mě překvapily v této souvislosti nové konkursní podmínky na toto místo, ve kterých uchazeč musel prokazovat nejméně 10 let činnosti ve vedoucí pozici. Kdo však ve vedoucí pozici pracovat směl, je všeobecně známo.

Hůře však skončil syn jedné mé známé, kterému byla taková výměna nabídnuta. Dva příslušníci v civilu mu peníze zabavili a pak následoval tříhodinový výslech v Bartolomějské ulici. Bylo mu řečeno, že se musí dostavit za pět dní na další jednání a jestli prý nemůže, tak peníze propadnou státu. Arab, který mu výměnu nabídl, byl hned na začátku propuštěn. Potvrzení o odebrání peněz bylo tak anonymní, že z něj nebylo možno zjistit, kdo ho vlastně podepsal.

Národní galerii poznamenává pečť doby. Je zaplavena bývalými komunisty v čele s ředitelem Slavičkem. A ti všichni jsou vždy ochotni se podílet na takových akcích, jako probíhaly v Kinského paláci, kde se peníze investovaly na nákup koberců a na vzhled zepředu, ačkoliv zezadu do paláce víc než dva roky přšelo. Normální lidé odsud odcházejí.

Hodně se rozmohlo pronajímání cizím firmám, jelikož je přítom menší administrativa, než u firem českých. Taxikáři jezdí bez taxametrů a ceny si dělají podle odhadu solventnosti zákazníka. V obchodech se často objevuje cedulka „Přejímka zboží“ a člověk pozoruje pět přejímajících, kteří bloudí okolo tří krabic anebo se baví.

Radikální chirurgický zákrok nepřichází v úvahu, protože by znamenal zničení organismu. Ostatní neinvazivní metody léčení mají výsledky značně nejisté, takže zbývá jen naděje, že se obranné látky organismu samy s tumorem vypořádají. To však bude trvat podstatně déle.

To by možná problémová byla. To by možná oba soudruzi vzpomínali jinak. Při návštěvě Motolské nemocnice jsem několikrát slyšel: „Pomozte nám vy ze Západu.“ Jakkak ale! Jednou z úspěšných metod léčení rakoviny je chirurgické vyříznutí nádoru i s malou částí zdravé tkáně. Je-li však nádor příliš rozlehlý a s metastásami, je terapie značně

I u vojska se něco děje. Ve Stříbře zmiňto zelo pokrokové heslo na zdi kasáren a na vrátech se objevil nápis „Útvar Františka Palackého“. Že by se vojáci začali zajímat o historii? Před odjezdem jsem uviděl v jednom časopisu rozhovor s Jakešem a v knihkupectví „Bílakovy paměti“. Napadlo mi, jaká je to škoda, že recenzi paměti a roz-

struktury mají přednost. Zdražilo se tak silně, že to někdy způsobuje paradoxní situaci. Ještě před zdražením si jeden známý koupil tašky na střechu. Ty se potom více než pětkrát zdražily. Koupil jich o něco více a když teď zbytek prodal, vrátila se mu nákupní částka.

Inu, staré

LIBERÁLNĚ DEMOKRATICKÁ STRANA

LDS

Pod sochou svatého Václava v samotném centru Prahy podepisují desítky a stovky občanů denně výzvu k poslancům zákonodárných sborů, aby co možná nejdříve umožnili konání referenda o trvání či rozpadu společného států Čechů a Slováků. Ti lidé to dělají v pevné víře, že „pomáhají dobré věci“, nebo že „zachraňují stát před katastrofou“. Tato a další slova se totiž také ozývají z ampliónů téměř po celém Václavském náměstí. Je to ale opravdu tak, jak se to často říká, že totiž právě referendum a zachování společného státu je cestou k porozumění mezi západní a východní částí naší nynější federace?

Liberalní demokraté, jejichž publikaci jste právě otevřeli, naproti tomu říkají:

Je třeba začít urychleně budovat česko-moravský spolkový stát.

Dovozují to mimo jiné i tím, že to je jediná cesta k porozumění mezi Čechy a Slováky. Z pohledu LDS totiž je projevem českého nacionalismu, který je naprosto jiný než nacionalismus slovenský, kupříkladu právě snaha o zachování současné československé federace.

V euforii listopadové revoluce si mnozí z nás mysleli, že skutečně přichází doba, kdy pravda a láska už definitivně zvítězí nad lží a nenávistí. Na tento barvotiskový motiv dnes vzpomínáme s pocity rozpačitými, ne nepodobnými těm, s nimiž se vzpomíná na pubertu. Snad je to mimo jiné tím, že demokratická revoluce nenastoluje jako revoluce komunistická ráj na zemi. Naopak, svoboda obnažuje režimem zakrývané jizvy společnosti, z illegality vychází na světlo nové a nové problémy. Není na místě používat na bolavá místa jen utišující prostředky a nechat je nevyhláčená. Kdybychom se uchýlovali k tutlání problémů namísto jejich řešení, nejen že se problémy prohloubí, ale předně se tak stane vždy na úkor svobody. Tento pohled napovídá, jaký charakter má politika liberálů, pro něž je svoboda (a na prvním místě svoboda individuální) základní politickou hodnotou. Na začátek podzimu '91 vstoupila česká společnost ve stavu krajní nervozity a rozčarování. V těžkém období přechodu ke svobodnému hospodářství a k pluralitní demokracii se nám náhle celý ten český svět hroutí pod nohama díky státoprávní krizi. Obě extrémní polohy - nevěčná a především uměle prodlužovaná atmosféra celonárodní jednoty zpočátku a dnešní katastrofické vidění situace - nepřipouští ani v této oblasti rozumné chování. České politické myšlení stojí v této souvislosti před nelehkou zkouškou: musí se konečně rozejít s komickým imperiálním nacionalismem, díky němuž lpí tak houževnatě na federaci, musí skončit s kabinetním vyjednáváním, s politikou ústupků ve prospěch nefunkčního uspořádání společného státu, musí uznat (a nejen slovně) právo slovenského národa na sebeurčení a - což je vzláště podstatné - musí se bez nacionalistických tendencí naučit konečně formulovat české zájmy.

Úkolem této publikace je seznámit politicky uvažující čtenáře s dosud jen málo známým faktem, že již od nechvalně proslaveného jednání vlád v Trenčianských Teplicích tu existuje a nadále se rozvíjí koncepce politiky naprosto odlišná od té, které se říká oficiální a která se (k naší malé radosti) provádí v praxi.

LDS je stranou pravého středu, která vznikla 11. listopadu 1989 z hnutí Demokratická iniciativa. Má dva poslance ve Federálním shromáždění, Bohumila Doležala a Emanuela Mandlera, kteří jsou členy společného parlamentního klubu KDS - LDS. V České národní radě působí pětičlenný samostatný klub LDS

LDS - liberálové

Je třeba začít urychleně budovat česko-moravský spolkový stát.

.... Pro český národ je nepochybně výhodnější dobré sousedství se samostatným slovenským státem než špatné soužití v jednom nefunkčním státě zmítaném vážnými národnostními rozpory.

Antisemitismus 1991

Antisemitizmus a Slovensko sú pojmy, ktoré sa v poslednom čase často spájajú na stránkach svetovej alebo domácej tlače. Značná časť slovenských periodík existenciu antisemitizmu popiera a niekedy k tomu paradoxne pripája tvrdenie, že *antisemitizmus v susedných krajinách je ešte väčší ako u nás*. Snáď je po učné všimnúť si v tejto súvislosti, aké postoje voči antisemitizmu zastávajú jednotlivé časti slovenskej spoločnosti. Domnievam sa, že väčšinu občanov Slovenska možno so zreteľom na vzťah k antisemitizmu zaradiť do nasledujúcich skupín:

A) Skupinu charakterizuje stanovisko: "Antisemitizmus na Slovensku je len okrajovým javom, dalo by sa povedať, že skoro nejestvuje. Slovenskému národu chýba nenávistný postoj voči komukoľvek." Niektorí reprezentanti tejto skupiny tvrdia: "Ak aj antisemitizmus jestvuje, vytvárajú ho samotní Židia, ich provokácie (cintorín v Nitre apod.)."

B) Pre túto skupinu je typické ľahostajné stanovisko: "Vieme, že občas sa niečo také vyskytne, ale nezaujímá nás to. Priamo v našom okolí sme sa s takým javom nestretli."

C) Skupina, ktorá si nebezpečenstvo slovenského antisemitizmu uvedomuje a snaží sa ho pranierovať a osvetľovať. Je to skupina malá početnosťou aj vplyvom. Jej predstavitelia sa artikulujú v týždenníku *Kultúrny život* a niekoľkých spriaznených periodikách.

D) Extrémne antisemitská časť slovenského spoločenského spektra. Jej reprezentanti sa prejavujú v periodikách typu *Nový Slovák*, *Slovenský národ* a podobných. Za ukážkové možno považovať články typu *Talmud a Gálova kamarila*, prípadne činnosť nakladateľstva *Agres*, ktoré pod titulom *Kniežatá zloby* vydalo *Protokoly sionských mudrcov*. Počet aktivistov skupiny D je malý, väčšina

služných ľudí na Slovensku sa od nich dištancuje. Na druhej strane však treba dodať, že vplyv tejto skupiny nie je malý a svoje publikácie, určené pre najprimitívnejších konzumentov, produkujú v značných nákladoch.

Skupina sa výrazne snaží upútať na seba pozornosť a je častým terčom kritiky tlače. V rozsahu tohoto článku sa jej nebudeme viacej venovať.

Trenčín, noc z 15. na 16.8.1991.

Domnievam sa, že slovenský antisemitizmus je realitou. Jeho prejavy sú rôzne. Často sa spomína hanobenie cintorínov a antisemitské heslá na stenách našich miest. Takéto javy skutočne možno považovať za dielo asociálov, ktorí sa nájdu v každom národe. Ďaleko väčšie obavy vo mne však vyvoláva vytrvalé pôsobenie časti slovenskej inteligencie, ktorú som "zaškatuľkoval" do skupiny A. Táto skupina vytvára ideologickú základňu pre pôsobenie a šírenie moderných foriem antisemitizmu na Slovensku. Dôvodov ich činnosti je iste viac, ale často sú evidentné komplexy menejcennosti slovenských intelektuálov, snaha vykorigovať

trapný dojem éry Slovenského štátu, hľadanie kolektívnej zodpovednosti Židov za stav kultúrnej úrovne slovenského ľudu apod. Typickou platformou skupiny je *Literárny týždenník*. Neraz pranierovanú činnosť tohoto listu považujem za významnú pre našu dobu a pôsobenie skupiny A. V *LT* sa pravdepodobne nemôžu objaviť články charakterizujúce animálny antisemitizmus *Nového Slováka*. O to častejšie sa stretne na jeho stránkach s tzv. "inteligentným antisemitizmom", v ktorom sú protizidovské tvrdenia zabalené do článkov vyzdvihujúcich židovskú kultúru, prípadne s vydaniaми, v ktorých si vymieňajú komplimenty ľudia ako "historik" a obhájca slovenského klérofašizmu F.Vnuk a redakcia *LT*. Zjavná je snaha redakcie byť zadobre s celým spektrom slovenskej spoločnosti a demonštrovať svoje priateľstvo aj smerom k židovskej obci, objavujú sa snahy o získanie dôverných kontaktov s predstaviteľmi slovenského židovstva. Podobné kontakty nadväzujú aj predstavitelia zahraničných Slovákov. Došlo dokonca k podpísaniu spoločného vyhlásenia medzi *Svetovým kongresom Slovákov a Ústredným zväzom židovských náboženských obcí*, vyhláseniu sa však nedostalo širšej publicity pre rozpaky, ktoré vyvolalo na oboch stranách

V čom sa teda prejavuje antisemitské cítenie skupiny A? Prejavuje sa v bagatelizovaní a zľahčovaní utrpenia Židov na Slovensku počas obdobia Slovenského štátu a v následnom vytváraní obrazu "pokojného, usporiadaného a prosperujúceho Slovenska" v rokoch 1939-45. V súvislosti so snahou o vytvorenie tohto obrazu sa popiera osobná zodpovednosť prezidenta J.Tisa a ďalších prominentov Slovenského štátu za zločiny, ktoré sa na Slovensku spáchali v dôsledku fašistickej a rassistckej podstaty vtedajšieho režimu.

Jednotlivé časti skupiny A si často protirečia, ale nijako ich to neruší. Spoločným cieľom, ktorý ich stmeluje, je korekcia dejín a vytvorenie pokračování na str.14

Antisemitismus 1991

dokončení ze str.3

nového samostatného slovenského štátu. Na židovskú verejnosť pôsobí znepokojujúco, že snahy o vytvorenie budúceho slovenského štátu idú ruka v ruku so snahami o rehabilitáciu bývalého Tisova štátu.

Nemôže prekvapovať, že apologeti Slovenského štátu sú zároveň kritikmi sionizmu a štátu Izrael. V kritike Izraela prebrala značná časť slovenskej tlače slovník, metódy a neraz aj autorov antisionistickej propagandy komunistického režimu. Pozadie tejto kritiky je jednoduché: "Vy Židia nám vyčítate, čo sa tu stalo za vojny (hoci sa to vlastne nestalo), a sami nie ste o nič lepší!" Toto je dôvod neutíchajúcej pozornosti, ktorú naša tlač venuje stavu ľudských práv v Izraeli. Obraz Izraela, ako ho vytvorila komunistická propaganda, pretrváva.

Všeobecne sa očakáva, že jeseň 1991 bude na Slovensku prebiehať v znamení rastúcej nezamestnanosti a zhoršovaní sociálnych pomerov. Latentné formy antisemitizmu sa môžu za týchto okolností zmeniť na otvorené. Pôda k takejto premene je pripravená.

Predobrazom tejto situácie je kampaň proti poprednému slovenskému politikovi židovského pôvodu Fedorovi Gálovi. Nechcem tu skúmať otázku jeho politickej činnosti. Ale proti F.Gálovi sa viedla štvavá kampaň, ktorá nemá v poválečných dejinách Slovenska obdobie. Je pre mňa ťažko pochopiteľné, že mnohí tí, ktorí kritizovali Gála ako politika, neodmietli kritiku, ktorá napadala Gála ako Žida. Zákonitým dôsledkom štvavej kampane je to, že F.Gál je dnes prvý človek, ktorý na Slovensku zdieľa osud štvanca. Znie to prehnane, ale je to skutočne tak. Dnes nemôže chodiť po ulici, nemôže nastúpiť do električky, ísť do obchodu, nemôže dokonca bez ochrany opustiť svoj byt; vždy to vedie k neúnosným konfliktom. Myslím, že to dnes už nie je jeho problém. Je to problém všetkých slušných ľudí tejto

krajiny. A mal by to byť problém aj tých redaktorov, ktorí sa podieľali na štvavej kampani proti jeho osobe. Ale mentalita a etika pracovníkov masmédií, ktorí sa podieľali na kampani proti nemu, je charakterizovaná výrokom: "To sa nás netýka, ľudia sú proti Gálovi oprávnené rozhorčení."

Napadá ma súvislosť s "krištálovou nocou", ktorú nacistická tlač označila za "spontánny prejav rozhorčenia nemeckého národa". Na Slovensku sa zatiaľ prejavuje rozhorčenie "len" proti jednému Židovi. Budú ho nasledovať ďalší? (Odhadom sa uvádza, že okrem neho je tu ešte 2.999 Židov...) Alebo sa nájde niekto, kto sa pokúsi vysvetliť ľuďom, že nie Gál môže za to všetko, čo ich trápi, že sa nedopustil ničoho nezákonného, ale ani ničoho neetického. Že jeho politická činnosť a hlavne jeho židovský pôvod z neho urobili priam ideálne zosobnenie obrazu "nepriateľa slovenského ľudu".

Jednoduchému slovenskému človeku je dnes predkladaný Slovenský štát ako obdobie ekonomického zázraku a prosperity. Mnohí zo Slovákov naň takto aj spomínajú. Bolo by v tejto súvislosti žiaduce pripomenúť ľuďom aspoň jedno z ekonomických pozadí tejto prosperity. Prosperita tohto štátu bola podložená aj rabovaním cudzieho majetku. Na Slovensku sa kradol a arizoval židovský majetok počas skoro celého obdobia rokov 1939-45.

V kradnutí sa pokračovalo aj po vojne, odsúvali sa Nemci a Maďari. Po roku 1948 stalo sa kradnutí súčasťou každodenného života ("ko nekradne, okráda svoju rodinu"). Dnes je bývalá socialistická ekonomika zruinovaná v celosvetovom meradle. Na Slovensku už nie je veľmi čo kradnúť a ďalšie zhoršenie hospodárskej situácie možno ľahko predpovedať. Zdevastovaná ekonomika aj morálka vytvárajú výbušnú spoločenskú zmes.

Vlado Gráf

ŽÁDNÁ SMRT NENÍ

Dvacátého štvrtého července zemrel v soukromém sanatoriu v Miami na Floridě Jicchak Baševiz Singer, autor, který svými povídkami a romány oživil zmizelý svět východoevropského židovství a jeho vymírající jazyk jidiš, poslední velký vypravěč, zosobňující mnohonárodní východoevropskou kulturu vylázenou nacismem a stalinismem.

J.B.Singer se narodil 14.července 1904 v Leoncinu u Varšavy v ortodoxní rabínské rodině. Dospíval ve Varšavě a v haličském městečku Bilgoraj. Studoval rok na rabínském semináři, živil se vyučováním hebrejštiny a jako korektor ve varšavském časopise *Literarische Blätter*. Ve dvacátých letech začal psát jidiš povídky a překládat pro jidiš nakladatelství (mj. Th.Manna, S.Zweiga). Roku 1935 odjel do USA. Díky pomoci svého bratra Jošuy Singera, který za moře emigroval před ním a stal se zde mezitím známým autorem, mohl spolupracovat s jidiš deníkem *Der Forverts*, zpočátku recenzemi, později povídkami. Roku 1944 začal psát rozsáhlý román o osudu tří generací varšavských Židů *Rodina Moskatova* (1950). Do širšího čtenářského povědomí vstoupil povídkami - zprvu pro užší okruh znalců jidiš, od počátku 50.let, kdy začaly jeho práce vycházet v překladu, i pro čtenáře nežidovské. Od roku 1957 do roku 1985 vydal osm povídkových sbírek (*Hlupák Gimpel*, *Spinoza z Trhové ulice*, *Kašáin přítel*, *Konana z peří* aj). V 60. a 70.letech napsal také další romány: *Kouzelník z Lublinu*, *Otok*, dvoudílnou rodinnou ságu *Sídlo a Statek*, *Nepřátelé aneb Milostný příběh*, *Šosa* a mnoho knížek pro děti. Český čtenář z jeho bohaté tvorby zná jen zlomek: kromě samizdatových vydání próz a pohádek v edicích *Střední Evropa* a *Alef* (viz Roš chodeš 5/1991) pouze odeonský výbor povídek *Stará láska*.

I.B.Singer získal za své dílo několik literárních cen, nejvýznamnější z nich Nobelovu, r.1978. Část své řeči při slavnostním přebírání této ceny přednesl v jidiš, *jazykem exilu, jazykem bez země, bez hranic, nepodporovaného žádnou vládou*. Ve svých povídkách a románech zachycoval dvojitý svět: polsko-židovský venkov od 17.století po období po 1.sv.válce, zalidněný hluboce věřícími Židy, chasidskými mistry, falešnými mesiáši, pohany, vášnivými milenci, prostřáčky, duchy, démony a blázny - a téměř tytéž postavy po holocaustu, obtěžkané vzpomínkami, vyrvané z rodných kořenů a přesazené do Ameriky či Izraele.

Byl to velmi osobitý spisovatel, ale sám byl přesvědčen, že *originalita není jediná přednost, kterou spisovatel má. Některé city a myšlenky musíme opakovat, protože bez nich nemůžeme žít*. Jednu z takových myšlenek vyslovil v povídce *Seance ústy vdovy Kopitzké: Smrt není, žádná smrt není. Žijeme věčně a milujeme věčně. Taková je čistá pravda*.

-am-